

EURO BÖLGESİ İZLEME RAPORU

(15 HAZİRAN-15 TEMMUZ)

I.Genel Ekonomik Göstergelere İlişkin Gelişmeler:

Bundesbank Başkanı Tietmeyer, Alman ekonomisinin olumlu işaretler verdiğini ve enflasyondaki gelişmelerin olumlu olduğunu belirtmiştir. Tietmeyer, ekonomide karmaşık bir görünüm olmasına karşın geleceğe yönelik olumlu gelişme sinyalleri bulunduğunu da belirtmiştir.

Almanya'da Mayıs ayında yüzde 10.2 olan işsizlik oranı Haziran ayında yüzde 10.1 olarak açıklandı. Ancak mevsimsel faktörler göz önüne alındığında gerçek oranın yüzde 10.5 olduğu tahmin edilmektedir. Euro Bölgesinde Mayıs ayı işsizlik oranı yüzde 10.3'tür. En yüksek oran yüzde 16.2 ile İspanya'da, en düşük oran ise yüzde 2.3 ile Lüksemburg'dadır.

Alman hükümeti, katı tasarruf programları uygulamasıyla 2000 yılında bütçe açığı/GSYİH oranını düşürmeyi hedeflemektedir. Söz konusu oranın 2000 yılında yüzde 2 yerine yüzde 1.5 olması planlanmaktadır. Öte yandan Fransa'nın resmi istatistik kuruluşu Insee'nin haberine göre ülkenin kamu borçları Maastricht Antlaşması ile belirlenen tavanı aşmıştır. Ülkenin kamu sektörü borcu, 1998 yılı sonunda yüzde 60.3 olarak gerçekleşmiştir. Fransa maliye bakanı Strauss-Kahn, 1999 ve 2000 yıllarında kamu kesiminin borçlanma gereksiniminin azaltılacağını ve 2000 yılında bütçe açığının GSYİH'in yüzde 2'sinin altında olacağını belirtmiştir.

Almanya'da endüstriyel üretim, Mayıs ayında Nisan'a göre yüzde 0.2 düşük olarak gerçekleşmiştir. Ekonominin iyiye gidiş sinyalleri gösterdiği bir dönemde açıklanan bu verinin ardından euro, 13 Temmuz 1999 tarihinde 1.0108 dolara kadar gerilemiştir. Böylece euro, 4 Ocak 1999'dan bu yana yaklaşık yüzde 15 değer kaybetmiştir. 1999 yılının ilk altı ayında ise euro, ticaret ağırlıklı olarak yüzde 8 civarında değer kaybetmiştir.

Alman Ifo Enstitüsü, ECB'nin 2000 yılının ortalarına kadar faiz oranlarını değiştirmeyeceği beklentisinde olduğunu belirtmiştir. Öte yandan Ifo, Batı Avrupa'da reel GSYİH büyümesinin 1999 yılında yüzde 1.8, 2000 yılında yüzde 2.6 olacağını, buna karşın Euro Bölgesinde ise 1999 yılında yüzde 2.0 ve 2000 yılında yüzde 2.6 büyüme olacağı tahminini yapmıştır. Ifo, 2000 yılında Almanya'da büyümenin hükümetin tahmini olan yüzde 2'yi aşarak yüzde 2.5 olarak gerçekleşeceğini de öngörmektedir. 1999 yılı Almanya için büyüme tahmini de yüzde 1.5'dir.

AB'nin en büyük ekonomilerinden biri olan Fransa'da girişimci güven endeksinde artış olması ekonomistlerin ekonomik büyümede hızlı gelişim beklentilerini güçlendirmiştir. Öte yandan Euro Bölgesi için Mayıs ayı itibarıyla açıklanan para arzı verileri de artışa işaret etmektedir. M3, Nisan ayında, yıllık bazda yüzde 5 artış gösterirken, Mayıs ayında yüzde 5.3'e yükselmiştir. Mayıs ayındaki artışın nedeni, Euro Bölgesi yerleşiklerine verilen kredilerdeki yüzde 10.5 oranındaki büyümedir. Bu büyüme de tüketicilerin tüketimlerini finanse edebilmeleri için borçlandıklarının bir göstergesi olarak yorumlanmaktadır.

AB Komisyonunun gerçekleştirdiği, iş çevreleri ve tüketicileri kapsayan, genel ekonomik duyarlılık göstergesi, Haziran ayında değişmeyerek 103.8 puanda kaldı. Endüstriyel güven endeksi 1 puan artarak -10 olurken, tüketici güven endeksi 1 puan azalarak -5 olmuştur. Tüketici güven endeksinde görülen azalışın nedeni, Haziran ayı içinde Belçika'da Coca-Cola içeceklerinden kaynaklanan gıda zehirlenmeleridir.

ECB'nin Temmuz ayında yayımlanan aylık bülteninde Euro Bölgesi ekonomilerinin yılın ikinci yarısında ve 2000 yılında toparlanacağına olan güven dile getirilmiştir. ECB'ye göre Euro Bölgesi, dünya ekonomisindeki düzelmelere paralel olarak ekonomik iyileşme sinyalleri göstermektedir. Japon ekonomisinin belirsizliğini sürdürmesine karşın ABD'de ekonomik büyümenin sürmesi, Latin Amerika ve Asya'daki toparlanmanın Euro Bölgesini de etkileyeceği ve 1999 yılının ikinci yarısından itibaren ekonomik büyümenin artacağı beklenmektedir.

Haziran ayında İngiltere'de işsizlik oranı yüzde 4.4'e düşmüştür. Aynı oran Mayıs ayında yüzde 4.5 olarak açıklanmıştı. Böylece İngiltere'de işsizlik oranı, 1980 yılı Nisan ayından bu yana en düşük seviyesine inmiştir.

II.Fiyat İstikrarı İle İlgili Gelişmeler:

Euro Bölgesi enflasyon oranı, Nisan ayında yüzde 1.1 iken Mayıs ayında yüzde 1 olarak açıklanmıştır. AB'nin Mayıs ayı enflasyon ortalaması ise yüzde 1.1 olmuştur. İrlanda yüzde 2.3 ile en yüksek enflasyon oranına sahip olan ülkedir. Onu yüzde 2.2 ile İspanya ve Yunanistan izlemektedir. En düşük enflasyon oranı ise yüzde 0.3 ile İsveç'tedir.

.

III.Faiz Oranları İle İlgili Gelişmeler:

Merkezi Londra'da bulunan Ekonomi ve İş Araştırmaları Merkezi, İngiltere'nin EMU'ya üye olmasının maliyeti olarak Euro Bölgesi ülkelerinin daha yüksek faiz oranlarına razı olmak zorunda kalacağını belirtmiştir. Kuruluşun yaptığı açıklamada, büyük ve esnek bir ekonominin göreceli yüksek faiz oranları ile sisteme eklenmesinin muhtemelen bütün sistemi etkileyeceği, Almanya gibi işsizliği azaltarak belli bir büyümeyi hedefleyen ülkelerin ekonomilerinin zora girebileceği belirtilmiştir.

Bank of England, son toplantısında faiz oranlarını yüzde 5'te tutma kararı aldı. Banka son 9 ayda ekonomiyi canlandırmak amacıyla yedi kez faiz indirimine gitmiştir ve ekonomide canlanma sinyalleri görülmeye başlanmıştır.

ECB, 1 Temmuz ve 15 Temmuz 1999 tarihli toplantılarında faiz oranlarını değiştirmemiştir.

V.Döviz Kuru İle İlgili Gelişmeler:

AB Komisyonu Başkanı Romano Prodi'nin İtalya'nın endüstriyel rekabet eksikliği nedeniyle Euro Bölgesinden ayrılabilceğini açıklamasıyla euro, 21 Haziran 1999 tarihinde yeni bir düşüş eğilimine girmiştir. Prodi, İtalya'nın maliyetleri düşürememesi ve enflasyon oranını Avrupalı ortakları ile aynı düzeye getirememesi durumunda Euro Bölgesinde daha fazla kalamayacağını söyledi. İtalya'da enflasyon oranı halen yüzde 1.8 civarında olup bu oran Euro Bölgesinin ortalamasından yüzde 0.8 daha yüksektir. Prodi'nin yorumlarının ardından euro, önce Uzak Doğu piyasalarında daha sonra da Londra'da değer kaybetmiştir.

ECB Yönetim Kurulu üyesi Domingo Solans, zayıf euronun Euro Bölgesi ekonomileri için gerçek bir risk oluşturmadığını belirtmiştir. Ekonominin büyümesi ve işsizliğin azaltılması amacıyla istikrarlı bir para politikasına ulaşmak için Euro Bölgesi ekonomilerinin, ulusal çıkarlara odaklanmaktan çok "pan-European double perspective"ini benimsemek zorunda olduklarını söylemiştir. Solans, ECB'nin para politikalarının kısa vadeli düşünülmemesi gerektiğini, para politikası önlemlerinin ekonomik sistemde etkili olabilmesi için ECB'ye zaman tanınması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca euronun dış değerinden çok Euro Bölgesi içindeki değerinin önemli olduğunu vurgulayarak ABD'nin faiz oranlarını yükseltmesinin ECB'nin para politikası kararlarını etkilemeyeceğini de ifade etmiştir.

Bazı uzmanlar, euronun değerindeki düşüşün 1 dolara eşitlenene kadar süreceği beklentisindedir. Düşüş, Avrupa'nın göreceli ekonomik zayıflığının ve politik olarak birlik olamamasının bir sonucu olarak algılanmaktadır. Euronun değerinin daha fazla düşeceği endişesiyle son günlerde global yatırımcılar, euro cinsinden bonoları satın alırken "risk premium" talep etmektedirler. Öte yandan zayıf euro, Avrupalı ihracatçıları dolar bazında daha ucuzlayan mallar nedeniyle teşvik etmekte, yabancı yatırımcılar için de Avrupa'nın mal varlıklarına ulaşma fırsatı artmaktadır. Bir başka grup uzman ise euronun önümüzdeki aylarda tekrar tırmanışa geçmesini beklemektedir. Ekonomik büyümenin toparlanması, enflasyonun ihmal edilebilir bir düzeyde kalması ve Avrupa'nın yüksek ticaret fazlası nedeniyle euronun güçleneceği beklentileri de vardır. Şu anda euronun değerindeki düşüşün iki büyük nedenlerinden biri olarak Avrupa'nın ABD'ye göre düşük büyüme hızı, ikinci olarak da euronun politik belirsizlikler nedeniyle (Oscar Lafontaine'in istifası, İtalya'nın kamu açıklarının gevşetilmesi gibi) yaralanmış olması gösterilmektedir. Ekonomideki iyiyeye gidiş sinyallerine rağmen kurda toparlanma olmayışını da uzmanlar, sarsılan güveni yeniden kazanmanın zor olmasıyla açıklamaktadırlar.

Uluslararası piyasalarda değeri düşen euro, Japon yenini güçlendirmekte ve Japon ihracatçıların daha az rekabetçi olabilmeleri sonucunu getirmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak Japon Merkez Bankası, ECB'den euro karşılığı Japon yeni satışı müdahalesinde bulunmasını istemiş ve ECB ilk kez 18 Haziran 1999 tarihinde döviz piyasalarına müdahale etmiştir. ECB'nin aylık raporunda bu müdahalenin ECB ve üç ulusal merkez bankasının katılımı ile yapıldığı belirtilmiştir.

VI. Borsa ve Tahvil Piyasaları İle İlgili Gelişmeler:

İsveç ve Danimarka borsaları, birleşik elektronik hisse senedi ticareti sistemini kurma girişimindedirler. Borsaların yapacağı anlaşmaya göre, her iki ülkenin borsacıları birbirlerinin listesindeki şirketlere ücret ödemeksizin ulaşabileceklerdir. Bunun da likiditeyi artırması beklenmektedir. Danimarka-İsveç borsa paktının ismi Norex olarak belirlenmiştir. Önümüzdeki aylarda Oslo borsasının da bu grupta veya Londra ve Frankfurt ile birleşmesi beklenmektedir.

Euro Bölgesinde Haziran ayında tahvil piyasalarındaki düşüş eğilimi devam etmiştir. Euronun sürekli değer kaybetmesi, İtalya'nın bütçe açığı kriterine uymayacağını açıklanması, buna karşın ABD ekonomisinde büyümenin sürmesi, FED'in faiz oranlarını yükseltmesi gibi faktörlerle düşüş eğilimi sürmüştür. Avrupa tahvil piyasasından elde ettikleri kazançları kendi ülkelerinin paralarına dönüştürmek zorunda olan Amerikalı ve Uzak doğulu yatırımcıların euro cinsinden yatırımlarını azaltacakları söylentileri de tahvil piyasasını olumsuz etkilemiştir. Kosova krizine barışçı bir çözüm bulunması da tahvil piyasasında beklenen gelişimi sağlamamıştır. Euro Bölgesi verilerinin ekonomide toparlanma sinyalleri göstermesi sonucu Haziran ayı sonunda 10 yıl vadeli ABD ve Avrupa tahvil getiri farkı azalmaya başlamıştır.

ABD'de faiz oranlarının artacağı beklentisi ile euro cinsinden borçlanma maliyetleri ile karşılaştırıldığında dolar cinsinden borçlanma maliyetlerinin yüksek olması ve dolar piyasasındaki dalgalanmalar ve faiz oranlarının yüksek olması nedeniyle euro cinsinden ihraç edilen yükselen piyasa tahvillerinin dolar cinsinden borçlanmalardan daha kolay satıldığı gözlenmektedir. Dolar piyasasındaki dalgalanmaların esas nedeni, faiz oranlarındaki belirsizlik ve kredi piyasasındaki aşırı arz korkusudur. Düşük fon maliyetleri dışında euro cinsinden borçlanıcılar, aynı zamanda daha geniş bir yatırımcı tabanına sahiptir. Öte yandan euro piyasasında başta ihraç büyüklüğü olmak üzere çeşitli kısıtlamalar bulunmaktadır. Euro Bölgesi, dolar piyasasının halen küçük bir parçasıdır ve büyük miktarlarda ihracı absorbe edemeyebilir.

VII.Dış Ticaret Verilerine İlişkin Gelişmeler:

Euro Bölgesi cari işlemler fazlası, Nisan ayında 6.8 milyar EUR olarak gerçekleşmiştir. 1999 yılının ilk dört ayında toplam fazla, 16 milyar EUR olmuştur ki bu rakam bir önceki yıla göre 3 milyar EUR fazladır. ECB'ye göre cari işlem fazlasındaki artışın nedeni cari transfer açığındaki 6.1 milyar EUR'luk azalış ile gelir dengesindeki 3.1 milyar EUR'luk iyileşmedir. Nisan ayında dış ticaret dengesindeki fazla 8.6 milyar EUR ile bir önceki yıla göre 1.3 milyar EUR daha az gerçekleşmiştir. İhracatın değeri yüzde 4.5 azalırken, ithalatın değeri yüzde 2.8 düşmüştür.

VII.Diğer Gelişmeler:

FED, 30 Haziran'da faiz oranlarını 0.25 puan artırarak yüzde 5'e yükseltmiştir. Uzmanlar, alınan bu kararı, FED'in sıkı para politikası uygulamasından vazgeçtiği ve uluslararası ekonomide yeni oluşumlar beklenebileceği şeklinde değerlendirmişlerdir. FED Başkanı Greenspan, ABD ekonomisinde olası enflasyonist baskıların önünün şimdiden alınması gerektiğini düşündükleri için faiz yükseltme kararını aldıklarını açıklamıştır. Kararın ardından ABD tahvil fiyatlarında artış gözlenmiştir. ABD'de 1 Temmuz 1999'da başlayan işlemler sonucunda euro, dolar karşısında 1.0202'ye kadar gerilemiştir. Ekonomistler, euro/dolar paritesinin 3 ile 6 ay içinde eşitlenebileceği yorumunda bulunmuşlardır. Alman hükümeti ekonomik danışmanlarından Horst Siebert ise bir televizyon programında euronun 90 cent civarında düşebileceğini ifade etmiştir.

1 Temmuz 1999 tarihi itibarıyla AB'nin yeni dönem başkanı Finlandiya olmuştur. Finlandiya'nın dönem başkanlığı için belirlediği en önemli amaç, euronun zedelenen imajını mali disiplinle sağlamak

ve 11 üyenin ekonomi politikalarının koordinasyonunu sağlamaktır. Finlandiya, öncelikleri arasında yer alan diğer konuları şöyle belirlemiştir:

AB'nin genişleme sürecinin ilerletmek, yeni başvuran ülkelerle pazarlıklar yapmak,

Kurumsal reformlar bazında hükümetler arası bir konferans hazırlamak (Inter Governmental Conference-IGC)

Balkanlarda istikrarı sağlamak,

AB'nin karar alma mekanizmalarında şeffaflığı artırmak,

Tasarruflar ve şirket vergilerinin koordinasyonunda bir anlaşmaya varmak,

DTÖ ile yapılacak pazarlıklara hazırlamak

ECB, bankacılık krizlerinin daha kolay atlatılabilmesi için bankacılık gözetimini yüklenmesi konusunda giderek artan bir baskıyla karşı karşıya bulunuyor. AB'de bankacılık gözetimi, bazı ülkelerde ulusal merkez bankalarında veya hükümet kurumlarında iken bazılarında bu görevi her ikisi birden üstlenmiş durumdadır. Merkezi gözetimi savunanlar bu karmaşık yapının yanlış iletişime ve haksız rekabete neden olduğunu belirtmekte, ulusal otoritelerin ulusal müşterilerini koruduklarını ve ECB'ye gerekli bilgiyi vermeyebileceklerini belirtmektedirler. Merkezi gözetime karşı olanlar ise, ECB'nin gözetimi yüklenmesinin politik bağımsızlığını tehlikeye sokacağını iddia etmektedirler. ECB Başkanı Duisenberg ise bankacılık gözetiminin merkez bankalarında olması gerektiğini, Avrupa düzeyinde bankacılık gözetiminin güçlü bir biçimde merkezleştirilmesine ihtiyaç duyulduğunu ve bu rolü ECB'nin yerine getirebileceğini belirtmiş ancak bunun kişisel görüşü olduğunu da vurgulamıştır.

ECB'nin yaptığı açıklamaya göre, euro banknotların basımına Belçika, Almanya, İtalya, Hollanda ve İspanya'da başlandı. Diğer EMU üyesi ülkelerde de birkaç ay içinde basıma geçilmesi beklenmektedir. 1 Ocak 2002 itibariyle 13 milyar euro tutarında banknotun 11 ülkede basımı tamamlanmış olacaktır. Öte yandan 56 milyar euro tutarındaki madeni paranın da 11 ülkede 1 Ocak 2002 itibariyle basımı tamamlanmış olacaktır. Euro madeni paraların basımına 1998 yılı Mayıs ayında başlanmıştır ve 1999 Mayıs'ı itibariyle basım işleminin yüzde 8'i tamamlanmıştır. ECB, 15 Temmuz 1999 tarihinde euro banknot ve madeni paraları konu alan bir broşür de yayınlamıştır.

ECB; 2000 yılında Target sisteminin kapalı olacağı günleri prensip olarak belirledi. Buna göre hafta sonlarına ilaveten, 2000 yılında yeni yılın ilk günü, Good Friday, Easter Monday, 1 Mayıs, Noel ve 26 Aralık günlerinde Target sistemi kapalı olacaktır.

AB'de son altı ayda yapılan araştırmalara göre, AB ülkesi vatandaşlarının yalnızca yüzde 49'u ülkelerinin AB üyeliğini "iyi bir şey" olarak değerlendirmektedir. Bu oran 1998 yılı sonbaharında yüzde 54 idi. Üyeliği "kötü bir şey" olarak değerlendirenlerin oranı da yüzde 12 olup geçtiğimiz sonbahardan beri değişmemiştir. Kararsızların sayısında artış gözlenmektedir. AB vatandaşlarının yüzde 42'si AB içindeki demokrasiden memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

AB ve Mercosur'u oluşturan beş Güney Amerika ülkesi (Brezilya, Arjantin, Paraguay, Uruguay, Şili) iki bölge arasındaki ticareti serbestleştirmek amacıyla pazarlıklar yapma konusunda anlaşmışlardır. Mercosur ticaret bloğu, AB ile Temmuz 2001'de bu konudaki görüşmelerine başlayacak ve eğer

pazarlıklar olumlu sonuçlanırsa 575 milyon kişilik potansiyele sahip dünyanın en büyük ticaret piyasası oluşturulmuş olacaktır.

EK:3 Tablo

C: abim/emel/hazrap